

ORTADOğU GÜNDEMİ

24-30 Nisan 2023

2023

■ LEVANT GÜNDEMİ

Suriye

• Uluslararası Gündemde Suriye

Avrupa Birliği (AB), Suriye'ye yönelik yaptırımlar listesine uyuşturucu üretimi ve kaçakçılığıyla bağlantılı oldukları gerekçesiyle Suriye rejiminden 25 kişi ve 8 kurumu ekledi. AB Konseyinden yapılan açıklamada, listeye eklenen kişi ve kuruluşların çoğunluğunun başta "Captagon" olmak üzere uyuşturucu üretimi ve kaçakçılığı yapanlardan oluştuğu bildirildi.¹

Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar ve Millî İstihbarat Teşkilatı (MİT) Başkanı Hakan Fidan, Türkiye-Rusya-Suriye-İran savunma bakanları ile istihbarat başkanları arasında gerçekleştirilecek dördü toplantıya katılmak üzere Moskova'ya gitti. Dördü toplantıda çeşitli konularda karşılıklı görüş alışverişinde bulunulduğunu ifade eden Akar, "Her zaman ifade ettiğimiz gibi Suriye'nin egemenlik haklarına, toprak bütünlüğüne saygılı olduğumuzu, bizim Suriye'de bulunmamızın tek nedeninin orada bulunan terör örgütü PKK/YPG/PYD ve IŞİD başta olmak üzere teröristlerle mücadele etmek olduğunu, teröristleri etkisiz hâle getirmek için çalışmalarımızı aralıksız olarak sürdüreceğimizi, bunun sadece bizim için değil Suriye'nin bütünlüğü için de önemli olduğunu vurguladık" açıklamasında bulundu.²

ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Ned Price günlük basın toplantısında, Türkiye ve Suriye'nin görüşmesi sorulması üzerine, "Söyleyebileceğim tek şey politikamız değişmedi. Acımasız diktatör Beşar Esad'ı eski durumuna döndürmek için ilişkilerini iyileştiren veya destek veren ülkeleri desteklemiyoruz. Devletleri, Suriye halkına zulmetmeye devam eden Esad rejiminin son 12 yıldaki korkunç insan hakları sicilini ve yıllardır acı çeken Suriye halkının insani yardıma erişimi engellemeye devam etmesini dikkate alma çağrısında bulunuyoruz" ifadelerini kullandı.³

• Suriye Rejimi

Suriye resmî haber ajansı SANA'nın aktardığına göre, Suriye Savunma Bakanlığı yaptığı açıklamada, "Bugün Suriye, Rusya, İran ve Türkiye savunma bakanlarının dördü toplantısı gerçekleşti. Toplantıda, Türk kuvvetlerinin Suriye topraklarından çekilmesi konusunun yanı sıra M4 yolu olarak bilinen uluslararası karayolu üzerindeki anlaşmanın uygulanması görüşüldü" ifadelerine yer verildi.⁴

Şam kırsalındaki Zekiye köyü, bölge ahalisi ile 4. Zırhlı Tümen arasındaki gerilim sonucunda rejim güçlerinin köyü kuşatma hamlesine sahne oldu. Rejim güçlerine ait zırhlı araçların

1 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ab-suriyeye-yaptirimlari-genisletti/2880315>

2 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/bakan-akar-bir-an-once-teror-belasindan-kurtulmak-bolgeye-baris-ve-huzurun-gelmesi-icin-gayret-gosteriyoruz/2881554>

3 <https://www.sondakika.com/dunya/haber-abd-tarafindan-turkiye-suriye-gorusmesine-ilk-15538135/>

4 <https://sana.sy/tr/?p=279333>

bölgeye gelmesinin ardından köyün ileri gelenlerinden oluşan bir heyetin 4. Zırlı Tümen unsurlarıyla sorunları çatışmasız çözmek adına bir araya geldiği ve şimdilik sıcak çatışmanın gerçekleşmediği de belirtildi.⁵

Şam'da Çin'in Ortadoğu Özel Temsilcisi Zhai Jun ile bir araya gelen Beşar Esad, mali işlemlerde Amerikan dolarından Çin yuanı lehine vazgeçilmesinin, ülkelerin ekonomik kalkınması için imkân sağlayacağını söyledi. Esad, "Kalkınma ve ekonomik iş birliğini sağlamak için bir inisiyatif ve yöntem ortaya koymak gerekiyor. Dolar ile mali işlemlerden muafiyet gerekli hâle geliyor. BRICS ülkeleri, ülkeler arasındaki ticari işlemler için Çin yuanını seçmenin yanı sıra bu alanda kilit bir rol oynayabilir" ifadelerini kullandı.⁶

• Fırat'ın Doğusu

IŞİD'e Karşı Uluslararası Koalisyon, 2023'ün ilk aylarında Irak ve komşu Suriye'deki IŞİD saldırılarında belirgin bir düşüş yaşandığını bildirdi. Koalisyonun Sözcüsü General Matthew MacFarlane, "Suriye'de yılın başından nisan ayının ilk haftasına kadar, geçen yılın aynı dönemine kıyasla IŞİD'in saldırılarında yüzde 55'lik bir düşüş kaydettik" dedi ve saldırıların "bir veya birkaç kişi" tarafından yapıldığına ayrıca "nispeten sınırlı" olduklarına dikkat çekti. General, Irak'taki saldırılarda geçen yıla göre "%80", Suriye'de "%37" düşüş olduğuna işaret ederek, ramazan ayının da son yılların en sessiz ramazan aylarından biri olarak kayıtlara geçtiğini belirtti.⁷

Suriye'nin Rakka vilayetindeki bir yolda IŞİD hücreleri tarafından yerleştirilen bir el yapımı patlayıcının (EYP) askerî aracı hedef alarak infilak etmesi sonucu iki YPG mensubu hayatını kaybetti, üç kişi de yaralandı. Bu EYP saldırısının 2023 yılının başından bu yana sözde özerk yönetimin kontrolü altındaki bölgelerde IŞİD tarafından düzenlenen 57. terör operasyonu olduğu kaydedildi. İstatistiklere göre bu operasyonlarda 31'i YPG üyesi olmak üzere toplam 39 kişi hayatını kaybetti.⁸

Uluslararası Koalisyon tarafından yapılan açıklamada, Suriye Demokratik Güçleri'nin (SDG) Rakka'da ABD öncülüğündeki güçler tarafından desteklenen operasyonlarda 4 IŞİD üyesinin gözaltına alındığı bilgisi verildi. Açıklamada ayrıca, "Koalisyon Güçleri Rakka vilayetinde SDG öncülüğündeki operasyonlarda başarılı sonuçlar almaya devam ediyor" ifadeleri kullanıldı.⁹

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

MİT, terör örgütü YPG'nin sözde Rakka sorumlularından Mehmet Sarı'yı, Suriye Kamışlı'da düzenlediği operasyonla etkisiz hâle getirdi. Güvenlik kaynaklarından edinilen bilgiye göre,

5 <https://www.qasioun-news.com/ar/articles/262243/%20نظام%20الأسد-يحاصر%20قروية-ذاكية%20بريف-دمشق-ويجتمعو جهانها-قبيل%20اقتحامها7>

6 <https://sputniknews.com.tr/20230430/suriye-lideri-esad-dolardan-vazgecilmesi-ekonomik-kalkinma-icin-imkan-saglayacak-1070405016.html>

7 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/24042023>

8 <https://www.syriahr.com/en/297193/>

9 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/syria/25042023>

“Baran Kurtay” kod adlı terörist Sarı, Türkiye’deki terör faaliyetlerinin ardından 2014 yılında Suriye’ye geçti. PKK’nın sözde lider kadrosuyla irtibatlı şekilde Rakka’da terör faaliyetlerine katılan Sarı, 14 Nisan’da Suriye Kamışlı’da MİT tarafından düzenlenen operasyonla etkisiz hâle getirildi.¹⁰

Rejim güçleri İdlib’in Cebel Zaviye mevki civarında yerleşim yerlerini hedef alan bombardıman gerçekleştirdi. Sivil savunma ekiplerinin saha raporlarına göre Eriha bölgesinde bir evin bombardımanında hedef alınması sonucu evde yıkım gerçekleşirken 1 sivil hayatını kaybetti 4 sivil ise yaralı olarak kurtarıldı. Söz konusu bombardımanın Rus güçlerince yapıldığı iddia edildi.¹¹

MİT terör karşıtı müdahalelerinin bir yenisini de Ayn el-Arab’da gerçekleştirdi. PKK üyesi Mazlum Karamok kod adlı Sabri Abdullah aracına gerçekleştirilen operasyon sonrası öldürüldü. MİT tarafından etkisiz hâle getirilen şahsın 2010’da YPG’ye katıldığı, uzun bir süre Münbiç bölgesinde görev aldığı aynı zamanda Türkiye içerisindeki kimi saldırıların da azmettiricisi olduğu iddia edildi.¹²

İsrail-Filistin

New Jersey Ekonomik Kalkınma Otoritesinin (NJEDA) yeni yayımladığı verilere göre, New Jersey Valisi Phil Murphy, bu yılın New Jersey ile İsrail arasında güçlü ve artan bir ekonomik büyüme yılı olacağını duyurdu. Rakamlar, 2021 ile 2022 yılları arasında Murphy yönetimi altında rekor yatırımlara ek olarak, New Jersey’nin ekonomik büyümeyi desteklemek için İsrail ile ilişkisini nasıl güçlendirdiğini de gösterdi.¹³

25 Nisan’da İsrail polisi, işgal altındaki Doğu Kudüs’teki Mescid-i Aksa’da Türk vatandaşı genç kadın Özge Can Mutlu’yu tutukladı. Mescid-i Aksa’nın doğusundaki Rahmet Kapısı’nın yanında Kur’an-ı Kerim okuduğunu belirten Türk genç kadın, İsrail polisinin kendisini bulunduğu yerden çıkarmak için çantasını aldığını da sözlerine ekledi.¹⁴

Filistin Dışişleri Bakanı Riyad El-Maliki, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres’i Filistin topraklarını ziyaret etmeye davet etti. El Maliki, uluslararası toplumun Filistin halkına karşı sorumluluklarını üstlenebilmesi için genel sekreterin yetkisinin uygulanmasında durumu yakından görmeye çağırırdı.¹⁵

10 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/mit-teror-orgutu-pkk-kck-pyd-ypgnin-sozde-rakka-sorumlularindan-sariyi-etkisiz-hale-getirdi/2880617>

11 <https://www.qasioun-news.com/ar/articles/262218/الزأويةفي-ريف-20%إدلب%20وفاة%20امرأة-يقصف%20النظام-الأسد%20على-جبل%20الزأويةفي-ريف-20%إدلب>

12 <https://www.aa.com.tr/en/turkiye/turkish-intelligence-neutralizes-senior-pkk-terrorist-in-syria/2885304>

13 <https://www.jpost.com/business-and-innovation/all-news/article-740242>

14 <https://www.alquds.co.uk/شرطة-الاحتلال-الإسرائيلية-توقف-شابة-ت/المالكي-يوجه-دعوة-رسمية-للأمين-العام>

15 <https://www.alquds.co.uk/المالكي-يوجه-دعوة-رسمية-للأمين-العام>

İsrailli yetkililer, çatışmayı bastırmak amacıyla Sudan'da çatışan iki taraf arasında arabuluculuk rolü oynamak istediğini söyledi. Adı açıklanmayan bir yetkili, İsrail'in Sudan'ın askerî komutanıyla doğrudan bir bağlantısı olduğunu söylerken, İsrail istihbarat teşkilatı Mossad'ın şu anda ordu komutanı General Abdel Fattah el-Burhan ile savaşan paramiliter Hızlı Destek Kuvvetleri komutanı Mohamed Hamdan Dagalo ile ilişkiler kurduğunu bildirdi.¹⁶

İsrail Dışişleri Bakanı Eli Cohen 27 Nisan'da İspanyaya diplomatik ziyaretinde ilk olarak İspanyol mevkidaşı José Manuel Albares ile görüştü. İki bakan, diğer şeylerin yanı sıra, ülkeler arasında «İrânın nükleer silah elde etmesini önlemek ve güvenlik iş birliğini güçlendirmek için mücadelede birleşik bir cephe oluşturma» konusunda anlaştılar.¹⁷

Ürdün

Ürdün, Suudi Arabistan, Irak ve Mısır dışişleri bakanlarının 1 Mayıs Pazartesi günü Beşar Esad rejiminin Dışişleri Bakanı Faysal el-Mikdad ile görüşeceği bildirildi. Ürdün Dışişleri Bakanlığında konuya dair yazılı açıklama yapıldı. Açıklamada, başkent Amman'ın Ürdün, Suudi Arabistan, Irak ve Mısır dışişleri bakanlarının Suriyeli mevkidaşları Mikdad ile gerçekleştireceği görüşmeye ev sahipliği yapacağı belirtildi. Toplantının, 14 Nisan 2023'te Cidde'de düzenlenen Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) ülkeleri, Ürdün, Irak ve Mısır'ın istişare toplantısının devamı niteliğinde olduğu kaydedildi.¹⁸

Ürdün Dışişleri Bakanlığında yapılan yazılı açıklamada, ordu ile paramiliter Hızlı Destek Kuvvetlerinin (HDK) çatışmalarına sahne olan Sudan'dan, Ürdün, Filistin, Suriye, Irak ve Alman vatandaşları olmak üzere 343 kişiyi tahliye eden 4 askerî uçağın Port Sudan Havalimanından havalandığı duyuruldu. Sudan'dan tahliyeleri yapan uçakların Ürdün Kraliyet Hava Kuvvetlerine ait olduğu kaydedildi.¹⁹

Ürdün Kraliyet Divanından yapılan yazılı açıklamaya göre, NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, Kral II. Abdullahı telefonla aradı. Filistin meselesi başta olmak üzere tüm bölgesel ve uluslararası gelişmeleri ele alan ikili, Ürdün ile NATO arasında askerî, eğitim, savunma ve terörle mücadele alanlarındaki iş birliğinin ve stratejik ortaklığın derinliği ile bunu geliştirmenin yollarını değerlendirdi.²⁰

Ürdün Dışişleri Bakanı Eymen Safedi ve Portekizli mevkidaşı Joao Cravinho 27 Nisan'da yaptıkları telefon görüşmesinde ikili ilişkiler, bölgesel gelişmeler ve İsrail'in Filistin topraklarını işgali konularını ele aldı. Ürdün haber ajansının bildirdiğine göre bakanlar ekonomi, savunma, turizm ve kültür alanlarında iş birliğini güçlendirme planlarını da değerlendirdi.²¹

16 <https://www.i24news.tv/en/news/israel/diplomacy/1682366312-israel-looking-to-play-mediator-role-in-sudan-conflict-with-peace-summit-report>

17 <https://www.i24news.tv/en/news/israel/diplomacy/1682600143-israel-s-fm-discusses-iranian-nuclear-threat-with-spanish-counterpart>

18 <https://www.arabnews.com/node/2295251/middle-east>

19 https://petra.gov.jo/Include/InnerPage.jsp?ID=49597&lang=en&name=en_news&cat=en_news

20 <https://www.jordantimes.com/news/local/king-nato-secretary-general-reaffirm-strategic-partnership>

21 <https://www.arabnews.com/node/2294056/middle-east>

Lübnan

Sudan'daki ordu ile Hızlı Destek Kuvvetleri arasındaki çatışmalar nedeniyle Lübnan Dışişleri Bakanı, Sudan'daki Lübnanlıların tahliyesine ilişkin açıklama yaptı. Tahliyenin ilk aşaması başarıyla tamamlanarak Lübnanlı 51 vatandaşı taşıyan konvoy kara yoluyla Port Sudan şehrine ulaştı.²²

Lübnan İçin Egemenlik Cephesi, iki haftayı aşkın bir süre önce Lübnan'ın güneyinden İsrail'e fırlatılan füzelerle ve Lübnan'ın güvenliğinin tehlikeye atılmasıyla bağlantılı olarak Hamas Hareketi'ne karşı askerî mahkemeye şikâyetinde bulundu. Cephe ayrıca, Lübnan'ın egemenliğine saldıran ve onu başıboş bir ülkeye çeviren her türlü yabancı örgütün soruşturulması çağrısı yaptı.²³

Hizbullah ile Özgür Yurtsever Hareketi (ÖYH) lideri Cibran Basil, geçici hükûmetteki Ulaştırma Bakanı Ali Hamiye'nin sunduğu ve Hizbullah ile ilişkilendirilen yıllık geçici kamu mülkü işletme ücretlerinin "dolarlaşmasına" neden olan kararnameyi sert bir şekilde eleştirdi. Hamiye, bu kararnameyi "uzun süredir beklenen bir reform hareketi" olarak nitelendirerek kamu hazinesinin ana döviz kaynağı olacağını belirtti.²⁴

Lübnan Sosyal İşler Bakanı Hector Hacar, Lübnan topraklarından ayrılan herkesin mülteci statüsünün iptal edildiğini duyurdu. Bu karar özellikle, periyodik olarak Suriye'ye giden ve ardından uluslararası yardım aldıkları Lübnan'a dönen yerinden edilmiş Suriyelileri hedef aldı.²⁵

22 <https://www.sondakika.com/haber/haber-lubnanlilar-sudandan-tahliye-ediliyor-15814727/>

23 <https://turkish.aawsat.com/home/article/4291371/lubnan-icin-egemenlik-hamas-dava-aciti>

24 <https://turkish.aawsat.com/home/article/4293896/lubnan-deniz-mulkiyet-ucretlerinin-dolarlastirilmasi-basil-ile-hizbullah>

25 <https://turkish.aawsat.com/home/article/4295866/lubnan-ulkeden-kisa-sureligine-ayrilan-suriyelilerin-multeci-statusunu>

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin, Tahran-Riyad ilişkilerinin yeniden başlamasını kutlarken Irak Cumhurbaşkanı Abdullatif Cemal Reşid'in yakında İran'a resmî bir ziyarette bulunacağını duyurdu.²⁶ Ayrıca Irak Başbakanı Muhammed Şiya es-Sudani de İran Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi ve Suudi Arabistan Veliht Prensi Muhammed bin Selman ile ayrı ayrı telefon görüşmesi gerçekleştirdi. Başbakan Sudani telefon görüşmesi sırasında, iki komşu ülkeyle tarihî ilişkilerin derinliği, ortak çıkarlara ulaşılmasına katkıda bulunacak şekilde karşılıklı işbirliğini geliştirme, bölgenin güvenliğini ve halklarının refahını pekiştirmenin önemi vurgulandı.²⁷

Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin ve Suudi mevkidaşı Faysal bin Farhan el-Suud, Sudan'daki "tehlikeli ve karmaşık" durumu görüşmek üzere bir araya geldiler. Hüseyin yaptığı açıklamada, "Çok sayıda Iraklı'nın Sudan'dan güvenli bir şekilde tahliyesini kolaylaştırmadaki büyük desteği için Suudi Arabistan hükûmetine derin şükranlarımı sunuyorum" dedi.²⁸

Fransa, Musul'da vize başvuru merkezi açtı. Fransa'nın Musul Başkonsolosu Jean-Christophe Auger yaptığı konuşmada, bu merkezin açılmasının Fransa'nın Ninova vilayetine olan bağlılığını yansıttığını söyledi. Auger, yeni merkezin özellikle öğrenciler, akademisyenler, iş adamları ve turistler için valilikteki vize başvuru sürecini kolaylaştıracağını ve Fransa ile Ninova arasındaki ilişkileri güçlendireceğini sözlerine ekledi. Ninova sakinlerinin Fransa'ya vize başvurusunda bulunmak için yeni merkezin açılmasından önce yaklaşık 500 kilometre yol kat ederek Bağdat'a gitmek zorunda kaldıkları belirtildi.²⁹

• Güvenlik

Suriye ve Irak'taki Uluslararası Koalisyon güçlerinin genel Komutanı General Matthew McFarlane, basına yaptığı açıklamada, Irak'taki IŞİD saldırılarının yıl başından bu yana yüzde 68 oranında azaldığını belirtti. McFarlane ayrıca Suriye'de IŞİD saldırılarının yüzde 55 azaldığını ve ara sıra gerçekleşen saldırıların zayıf seviyede olduğunu kaydetti. Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyinin raporlarına göre, Suriye ve Irak'ta 5-7 bin IŞİD üyesi bulunuyor.³⁰

Estonya Savunma Kuvvetlerine (EDF) bağlı piyade bölüğü ESTCOY-18, ABD liderliğindeki Uluslararası Koalisyon'un bir parçası olarak hizmet verecekleri Irak'a gitti. Irak'ta konuşlandırılan EDF birimi, üs koruması, hızlı müdahale ve üst düzey personellerin korunmasından sorumlu olacak.³¹

26 <https://www.ilna.ir/Section-politics-3/1351072-iraq-president-to-visit-iran>

27 <https://ina.iq/turkmen/38833-babakan-sudani-reisi-ve-bin-selman-ile-telefonda-gorutu.html>

28 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Foreign-ministers-of-Iraq-Saudi-Arabia-discuss-the-Sudanese-situation>

29 <https://www.iraqinews.com/iraq/france-opens-visa-application-center-in-mosul/>

30 <https://www.tebaajansi.com/irak/uluslararasi-koalisyon-deasin-saldirilari-azaldi-h307052.html>

31 <https://news.err.ee/1608961940/estonian-defense-forces-company-deployed-to-iraq-for-overseas-operation>

Bağdat'taki bir polis merkezinden kaçan eski Sünni Vakıflar Dairesi Başkanı Saad Hamid Kambaş'ın gözaltına alındıktan sonra hayatını kaybettiği bildirildi. Kambaş'ın Diyala'da taziyeleri kabul eden ailesi, hükûmetten ölüm sebebinin aydınlatılmasını istedi. Irak'ta yolsuzluk davalarından hapis cezasına çarptırılan eski Irak Sünni Vakıf Divanı Başkanı Saad Hamid Kambaş'ın, 18 Nisan günü başkent Bağdat'taki el-Hadra Hapishanesi'nden firar ettiği duyurulmuştu.³²

Sudan'dan tahliye edilen 200'den fazla Iraklı Bağdat'a döndü. Dışişleri Bakanlığı, Port Sudan'dan Bağdat Uluslararası Havalimanına uçan 234 kişiden 16ısının Suriyeli olduğunu açıkladı. Suriyelilerin, Irak'ta mı kalacakları yoksa Suriye'ye mi dönecekleri konusunun henüz belli olmadığı belirtildi.³³

• Ekonomi

Irak Elektrik Bakanlığı sözcüsü Ahmed Musa, Türkiye ile elektrik bağlantısının tamamlandığını ancak Irak'ın nihai işletme sistemini uygulamak için uygun bir fiyatlandırma listesinin hazırlanmasını beklediğini açıkladı. Musa, Ürdün ile elektrik çalışmalarını sürdürüldüğünü doğrularak, 150 megavatlık kapasite sunan çalışmaların haziran ayı başında tamamlanacağını açıkladı. Iraklı yetkili, Körfez ile elektrik bağlantısına ilişkin çalışmaların da sürdüğünü ve bu çalışmaların, Irak'taki el-Fav elektrik santralini Kuveyt'teki el-Vafra elektrik santraline bağlayan bir hattın inşasını da kapsadığını belirtti. Ahmed Musa, elektrik bakanının 11 Nisan'da Riyad'a yaptığı son ziyarette Suudi Arabistan ile elektrik ara bağlantısı ile ilgili teknik konuların ele alındığını da sözlerine ekledi.³⁴

Irak Planlama Bakanlığında yapılan açıklamada, ülkenin zengin doğal kaynaklarına rağmen güney ve merkez bölgelerinde yoksulluk oranının yüzde 22 ve işsizlik oranının ise yüzde 13-15 arasında olduğu belirtildi. Yetkililer, federal bütçe yasasının bu sayıları düşürmeye yardımcı olacağını umuyor. 137 milyar dolar olarak tahmin edilen bütçe tasarısının önümüzdeki haftalarda geçirilmesi bekleniyor.³⁵

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Asaib Ehli'l Hak hareketinin lideri Kays el-Hazali, eski Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin'in DNA analizinin Hint asıllı olduğunu kanıtladığını belirtti. Hazali, Bağdat'ta verdiği bir vaazda, "istikrarı baltalamak için komplo ve projeler" yürüten "sözde entelektüeller" olarak tanımladığı kişilere sert bir saldırıda bulundu. Hazali, "Saddam, Irak halkının kökenlerinin Hindistan'dan geldiğine dair inancını yayıyordu ve DNA analizi sonucunda kendisinin de Hint kökenli olduğu ortaya çıktı" dedi.³⁶

32 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/230420231>

33 <https://www.iraqinews.com/iraq/iraqis-evacuated-from-sudan-back-in-baghdad/>

34 <https://www.iraqinews.com/iraq/iraq-completes-100-of-electrical-interconnection-with-turkey/>

35 <https://www.basnews.com/en/babat/804826>

36 <https://english.aawsat.com/home/article/4289576/qais-al-khazali-saddam-hussein-s-dna-analysis-proved-his-indian-origins>

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yayımlanan bir bildiriye göre Irak'taki UNDP ve Kanada Dışişleri, Ticaret ve Kalkınma Bakanlığı (DFATD), Irak'ın güneyindeki bataklıklarını korumak, biyoçeşitliliğin korunmasını ve insanların iklim değişikliğine karşı direncini artırmak için yaklaşık 3,7 milyon dolar katkı sunacakları bir anlaşmayı duyurdu. Açıklamada projenin Irak Su Kaynakları Bakanlığı'ndaki Irak Bataklıkları ve Sulak Alanları Restorasyon Merkezi (CRIMW) liderliğinde uygulanacağı belirtildi.³⁷

Irak'ın Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Ahmed el-Sahaf, Irak ile Ermenistan arasındaki uçuşların başladığını açıkladı. Sahaf yaptığı açıklamada, Irak ile Ermenistan arasındaki ilişkilere değindi ve Irak'ın Erivan Büyükelçiliğinin çabalarıyla Ermeni Hava Yolları'nın (Fly Arna) Bağdat uçuşlarına başladığını belirtti. Bağdat ile Erivan arasındaki uçuşların "direkt" olduğuna dikkat çeken Sahaf, uçuşların haftada iki kere gerçekleştirileceğini aktardı.³⁸

37 <https://www.iraqinews.com/iraq/canada-commits-to-protect-iraqs-marshlands/>

38 <https://www.tebaajansi.com/irak/irak-ile-ermenistan-arasinda-direkt-ucuslar-basladi-h306996.html>

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan ITC'nin 28. kuruluş yıl dönümü dolayısıyla 24 Nisan 2023 tarihinde Anıtkabir'i ziyaret etti. Turan, Anıtkabir Özel Defteri'ni imzaladı. Turan Anıtkabir Özel Defteri'ne yazdığı yazıda şunları kaydetti: "Türkmeneli'de Türkmenlere karşı yapılmış ve halen yapılmakta olan birçok katliam, soykırım girişimi ve haksızlıklara karşı ITC çatısı altında Türklük ve yaşam mücadelesi vermekteyiz."³⁹

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile 24 Nisan 2023'te görüştü. Görüşmede Çavuşoğlu, Irak Türkmenlerine yönelik desteklerini sürdüreceklerini vurguladı.⁴⁰

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, 27 Nisan 2023'te Kerkük Vali vekili Rakan Said el-Cuburi'yi ağırladı. Cuburi, ITC'nin kuruluş yıl dönümünü kutladı. Görüşmede Turan, Cuburi ile Türkmenlerin haklarını, Kerkük'ün istikrarı ve kamu hizmeti kalitesinin artırılması konularını ele aldı.⁴¹

Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) yetkilisi Hasibe Abdullah, Kerkük'teki Baas rejiminin Araplaştırma politikalarını sonlandırmaya çalıştıklarını açıkladı. Abdullah, Kerkük'teki mevcut Araplaştırma politikasının Baas rejimi dönemine uzadığını söyledi. Ayrıca, Abdullah, 140. maddenin etkinleştirilmesinde KYB'nin etkili olduğunu dile getirdi.⁴²

Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) Sözcüsü ve Yezidi kökenli Musul Milletvekili Viyan Dahil, Telafer'in 2014'teki Bakanlar Kurulu kararıyla vilayete dönüştürülmesi nedeniyle Sincar'ın vilayete dönüştürülebilmesinin oldukça zor olduğunu söyledi. Dahil, Telafer ilçesinin Sincar'a çok yakın olması nedeniyle vilayet statüsüne yükseltilmesini Sincar açısından problemleri ifade etti.⁴³

Kerkük Vali Vekili Rakan Said el-Cuburi, Irak Türkmen Cephesi'nin (ITC) kuruluş yıl dönümü münasebetiyle kutlama mesajı paylaştı. Cuburi yayımladığı mesajında, ITC'nin her zaman Irak'ın bütünlüğünü savunduğunu ve Kerkük'teki kazanımları desteklediğini belirtti.⁴⁴

HüdaPar Genel Başkanı Zekeriye Yapıcıoğlu, 26 Nisan 2023'te Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY)'nin Etnik ve Dinî Oluşumlarından Sorumlu Bakanı Aydın Maruf ile Erbil'de bir araya geldi.⁴⁵

39 https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid02SFeTLjVuuw19vsU7M8rRH3gEzFyJMqwS25A4Wai5Kp9tVLJeezXnYGUbg3XNFCK7l&id=100050509538694&mibextid=yeseh4

40 <https://www.mfa.gov.tr/sayin-bakanimizin-irak-turkmen-cephesi-baskani-hasan-turan-la-gorusmesi--25-nisan-2023--ankara.tr.mfa>

41 <https://www.facebook.com/photo?fbid=769807688046209&set=a.456698766023771>

42 <https://kirkuktv.net/AR/Details/14821>

43 <https://kirkuktv.net/AR/Details/14821>

44 <https://www.tebaajansi.com/irak/kerkuk-valisi-cuburiden-itcye-kutlama-h306992.html>

45 https://twitter.com/HudaParErbil/status/1651184211288551430?t=leWKiw_2kwlxJAF4HvpvnA&s=19

Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) Musul Milletvekilleri basın açıklamasında Musul vilayeti ile ilgili açıklama yaptı. Yapılan açıklamada “Musul’da sosyal ve güvenlik istikrarı yaşanırken bazı kesimlerin seçim çıkarı amacı ile Musul’u gerginleştirmeye sürüklemek istemelerini kınıyoruz” ifadesine yer verildi. KDP, seçim amacıyla Vaat Kado’yu ve onun güdümünde olanları Ninova Ovası’nda bölücülük yapmakla eleştirdi. Vaat Kado’nun Başika nahiyesine nahiyeleri müdürü olarak atanan Şebek kökenli Gazvan el-Şebekî’yi protesto ettiği ifade ediliyor.⁴⁶

Şafak News haber ajansına göre Musul Valisi Necim el-Cuburi yerine yeni kadın vali atanacağı ihtimalinin olduğu belirtiliyor. Daha önce Ramazan Bayramı’ndan sonra Irak’ta dört valinin değiştirileceği yönünde haberler yayılmıştı. Ancak bu haberler yalanlanmıştı. Cuburi “Valilik makamının şahıslara ait değil. Ben giderim başka birisi gelir. Önemli olan görevi yerine getirmektir” ifadelerini kullandı.⁴⁷

Irak Federal Dürüstlük Komisyonu, Musul’da devletin gayrimenkul varlıklarında sahtecilik yapıldığını ortaya çıkardığını duyurdu.⁴⁸

• Güvenlik

Irak İçişleri Bakanlığı, Kerkük’te terör örgütü İŞİD’e bağlı 8 kişinin yakalandığını açıkladı. Yakalanan teröristler, İŞİD’in eleman temin etme biriminde (Divanul Cünd) çalıştıklarını itiraf etti.⁴⁹

Irak İçişleri Bakanlığı, Musul’da düzenlenen bir dizi operasyonda terör örgütü İŞİD üyelerinin yakalandığını açıkladı. Musul’da gerçekleştiren bu operasyonlarda 5 terörist yakalandı.⁵⁰

Irak Ordusuna bağlı Askerî İstihbarat Birimi, 26 Nisan 2023’te yaptığı açıklamada Kerkük’te bir teröristin etkisiz hâle getirdiğini bildirdi. Ayrıca Kerkük’e bağlı Altıncöprü nahiyesinde aranan bir teröristin de yakalandığını belirtildi.⁵¹

Irak İçişleri Bakanlığı tarafından 27 Nisan 2023’te yapılan açıklamaya göre Kerkük’te petrol kaçakçılığı yapan bir tanker şoförü yakalandı. Açıklamaya göre petrol yüklü tankere de el konuldu.⁵²

Irak Ordusu ile Haşid el-Şabi güçleri, Musul vilayetine bağlı el-Cezire bölgesinde güvenliğin güçlendirilmesi amacıyla terör örgütü İŞİD’e karşı operasyonlar düzenledi.⁵³

46 <https://www.sahafahh.net/story/16141797/>الديمقراطي-الكوردستاني-ينتقد-المزاييدات-

47 <https://shafaq.com/ar/سياسة/محافظة-نينوى-لا-يستبعد-قاتله-وتكليف-امر-ة-للمنصب-فيديو/>

48 https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid02vmXSqe8AfH9GiUgTmf1aLRDQkLzR7o0ehxPEwEZ41vi3D5tuV44T83YWGCeZdo4JL&id=100066649176776&mibextid=Nif5oz

49 https://arabic.rt.com/middle_east/1455478/العراق-القبض-على-8-دواعش-في-كركوك-

50 <https://www.tebaajansi.com/irak/musulda-deasa-yonelik-operasyon-h307121.html>

51 <https://almutalee.com/news/الاطاحة-ب-ارهابي-في-كركوك/>

52 <https://almaalomah.me/news/security/شرطة-الطاقة-تلقي-القبض-على-متهم-وتضبط-صهريج-لتهريب-النفط-في/>

53 almaalomah.me قوة مشتركة من الحشد والجيش تطارد ارهابيين في نينوى | المعلومة

Irak Silahlı Kuvvetler Başkomutanlığı Sözcüsü Tümgeneral Yahya Resul, Musul'un batısında terör örgütü IŞİD'e ait bir sığınanın vurulduğunu açıkladı.⁵⁴

Musul'a bağlı Telafer ilçesindeki Hayvan pazarında IŞİD'in kalıntılarından bir mayın patladı. Telafer güvenlik güçleri tarafından patlama sonucu 6 kişinin yaralandığı bildirildi.⁵⁵

• Ekonomi, Kültür ve Sosyal Faaliyetler

Irak İmar, İskân ve Belediyeler Bakanlığı, Bağdat-Kerkük karara yolu imarının yıl sonuna kadar biteceğini açıkladı. İmar, İskân ve Belediyeler Bakanlığına bağlı Kara Yollar ve Köprüler Dairesi Müdürü Hüseyin Casim, Bağdat-Kerkük karayolu üzerinde bulunan Tuzhurmatu ilçesindeki karayolunun yetersizliği nedeniyle ilçeye giriş ve çıkışlarda trafik yaşandığını belirtti. Casim, Tuzhurmatu ilçesi girişlerinin de imar edileceğini söyledi.⁵⁶

54 <https://www.mawazin.net/Details.aspx?jimare=225459>

55 <https://shafaq.com/ar/أمن/جرحي-بانفجار-في-سوق-المواشي-في-تلعفر-نينوى/>

56 <https://www.ina.iq/183732--.html>

Ramazan Bayramı'nın üç günü boyunca Irak'ın farklı vilayetlerinden ve yurtdışından 200 bin turistin IKBY'nin üç vilayetine geldiği açıklandı. Rudaw tarafından yayımlanan haberde, "Bayramda Süleymaniye'ye 100 bin turistin, Erbil'e 65 bin turistin ve Duhok'a 35 bin turistin geldiği" bilgisi paylaşıldı. Haberde ayrıca, IKBY'yi ziyaret eden her kişinin 150 dolar harcadığı ve böylece yaklaşık 30 milyon dolar gelir elde edildiği belirtildi.⁷⁰ Diğer yandan IKBY Turizm Kurulu Basın ve İlişkiler Genel Müdürü İbrahim Abdulhamid, 2023'ün ilk üç ayında 2 milyon turistin IKBY'yi ziyaret ettiğini belirterek gelen turistlerin yüzde 25'inin yabancı olduğunu vurguladı. Abdulhamid, yılsonuna kadar IKBY'ye 7 milyon turistin gelmesinin beklendiğini ifade etti.⁷¹

70 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/2404202326>

71 <https://www.bwar.news/?per=posts&pewakraw=view&id=5603>

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Güvenlik

İran Devrim Muhafızları Deniz Kuvvetleri Komutanı Tuğgeneral Alırıza Tanksiri, 29 Nisan tarihinde verdiği son açıklamasında, iki önemli konu hakkında dikkat çekici açıklamada bulundu. Tuğgeneral Tanksiri, ilk olarak, Ali Hamaney'den aldığı emirler doğrultusunda İran'ın, BAE ile sorun yaşadığı üç ada üzerinde İranlılar için iskân yerleri inşa etmesinin yanı sıra, yeni iş imkânları için yeni iş yerleri inşa edeceğini açıkladı. İkinci olarak ise bölgede ABD gemilerinin var olmasının, bölgenin güvenliğini tehdit eden unsur olduğunu söyledi.⁷²

• Ekonomi

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) tarafından aktarılan resmî verilere göre, Türkiye'nin BA-E'ye olan ihracatı, 2023 yılının ilk çeyreğinde, geçen yılın aynı dönemine kıyasla 262 milyon 722 bin dolar artarak, toplamda 1 milyar 23 milyon dolara ulaştı. Aynı zamanda eş zamanlı olarak Suudi Arabistan ile ilgili olan bu rakamın 541 milyon 906 bin dolar artışla, toplamda 611 milyon 816 bin dolara kadar yükseldiği açıklandı.⁷³

Bahreyn Ekonomi ve Maliye Bakanı Selman bin Halife Al Halife, Londra'da İngiltere Merkez Bankası Başkanı Andrew Bailey ile bir araya geldi. Görüşmeye Bahreyn Merkez Bankası Başkanı Halit İbrahim Humeydan'ın da eşlik ettiği bildirildi. Görüşmede iki ülke arasındaki para akışının kolaylaştırılması için önemli adımların atıldığı açıklandı.⁷⁴

Umman İstatistik Kurumu tarafından açıklanan yeni veriye göre, Umman'ın petrol dışı gayrisafi yurt içi hasılası, 2022'deki %2 değerinden 2023 yılının ilk çeyreğinde %2,4 oranına yükseldi. Verilen açıklamada küresel krize rağmen Umman'ın olumlu sonuçlar elde etmeyi başardığı yazıldı.⁷⁵

• Siyaset

Dubai Muhammed bin Raşid Uzay Çalışmaları Merkezi tarafından 24 Nisan tarihinde yayımlanan yeni bildiriye göre, Aralık 2022'de uzaya fırlatılan "Raşid" isimli uzay aracı, 25 Nisan tarihinde Ay'a iniş yapacaktır. Dubai Muhammed bin Raşid Uzay Çalışmaları Merkezi Direktörü Salim Hamid el-Merri, bu vesileyle bu haftanın BAE için tarihî olacağını söyledi. Diğer yandan, yıl başında Uluslararası Uzay İstasyonuna çıkan BAE'li Astronot Sultan en-Niyadi'den de açıklama geldi. Astronot en-Niyadi, görevin kolay olmamasıyla birlikte Ay'a ulaşılmasının BAE için tarihî olacağını açıkladı.⁷⁶

72 <https://www.aljazeera.net/news/2023/4/29/بايعاز-من-المرشد-إير-ان-تسعي-لبناء>

73 <https://www.dailysabah.com/arabic/markets/2023/04/24/قفزة-نوعية-في-الصادرات-التركية-إلى-الإمارات-العربية-المتحدة-والمملكة-السعودية>

74 <https://www.akhbar-alkhaleej.com/news/article/1329208>

75 <https://www.atheer.om/archives/620325/تقرير-نمو-متوقع-للقطاع-غير-النفطي-في-سل>

76 <https://www.matnnews.com/108719>

Umman Dışişleri Bakanı Bedir bin Hamed el-Busaidi, 25 Nisan tarihinde İranlı mevkidaşı Hüseyin Emir Abdullahyan'ı Maskat'ta karşıladı. İki bakan arasında gerçekleştirilen görüşmede bölgesel gelişmelerin yanı sıra İsrail baskınları ve ekonomik ilişkilerin değerlendirildiği bilgisi aktarıldı. Ziyaretin Umman'ın resmî daveti üzerine gerçekleştiği açıklandı.⁷⁷

Suudi Arabistan, 2-3 Haziran tarihlerinde Cape Town'da düzenlenecek BRICS Zirvesi'nde üyelik için resmî olarak başvuruda bulunacağını açıkladı. Bu doğrultuda Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Asya ve BRICS işlerinden sorumlu özel temsilcisi Anil Sooklal, verdiği son açıklamada, "13 ülke resmen başvururken, 6 ülke de gayriresmî olarak başvuruda bulundu" açıklamasını verdi. Diğer yandan, Çin Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Mao Ning, şubat ayında BRICS'in genişlemesine ilişkin gelişmeler hakkında yaptığı konuşmada, "14. BRICS Zirvesi'nde yayımlanan Pekin Deklarasyonu'nda üyelik genişlemesinin müzakere yoluyla ilerletilmesine destek sağlanacağına yer verildi" ifadelerini kullandı. Başvuruda bulunmak isteyen diğer Arap ülkeleri arasında Mısır ve Cezayir'in de yer aldığı bildirildi.⁷⁸

29 Nisan tarihinde Suudi Arabistan Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan yeni açıklamaya göre, 28 Nisan tarihinde Port-Sudan'dan Cidde Kral Faysal Demiz Limanı'na varan yeni gemide 1.900 kişi içerisinde 65 İranlı yer almıştır. Yapılan resmî açıklamada 65 İranlının Sudan'daki çatışmalardan kurtarıldığı bildirildi. Limanda İranlıları karşılayan İranlı isim ise diplomat Hasan Zarnarkar Abarqoi oldu. Hasan, karşılama sonrasında verdiği açıklamada, gelecek diğer gemilerde geride kalan İranlıların da getirileceğini söyledi.⁷⁹

77 <https://alkhaleejonline.net/ملفات-دولية-واقليمية/سياسة/وزير-خارجية-إيران-يبحث-في-عُمان-ملفات-دولية-واقليمية/>

78 <https://sa.investing.com/news/economy/article-2405551>

79 <https://arabic.euronews.com/2023/04/29/saudi-arabia-evacuates-first-group-iranians-from-sudan-jeddah>

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

Bu bölüm 24-30 Nisan 2023 tarihleri arasındaki Fas, Cezayir, Tunus, Libya, Mısır ve Sudan'daki siyaset, ekonomi ve güvenlik gelişmelerini mercek altına almaktadır.

• Siyaset

Kuzey Afrika'daki iç siyaset ve dış politika gelişmeleri incelendiğinde bu hafta dokuz temel konunun ön plana çıktığı görülmektedir.

Bu bağlamda öne çıkan ilk gelişme, Fas Dışişleri Bakanlığının Fas Kralı'nın talimatları doğrultusunda Faslıların Sudan'dan tahliye edildiğini açıklamasıdır. Dışişleri ve Afrika İşbirliği tarafından Pazartesi günü yapılan açıklamada, Fas Kralı 6. Muhammed'in Fas vatandaşlarının Sudan'dan ülkelerine geri gönderilmelerini sağlamak üzere talimat verdiği belirtildi. "Yüksek Kraliyet Talimatları uyarınca, Sudan'daki Fas Krallığı Büyükelçiliği hizmetleri, ilk aşamada, başkent Hartum'dan Port-Sudan şehrine, Sudan'da yerleşik olan veya bu ülkedeki varlığı bu zor iç duruma denk gelen iki yüzden fazla Fas vatandaşının yararlandığı bir kara kervanı düzenledi" diyen bakanlık, bu kara kervanının 24 Nisan Pazartesi akşamı Port-Sudan şehrine güvenli bir şekilde ulaştığını belirtti.⁸⁰

İkinci gelişme, Cezayir Cumhurbaşkanı Tebbun'un haziran ayında Fransa'yı ziyaret edecek olmasıdır. Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun'un ofisinden yapılan açıklamada, Fransız-Cezayirli bir aktivist nedeniyle yaşanan diplomatik tartışmadan haftalar sonra haziran ayında Fransa'yı ziyaret edeceği belirtildi. Cezayir Cumhurbaşkanlığından yapılan açıklamada ziyaretin mayıs ayında gerçekleşeceği ancak Tebbun ile Fransız mevkidaşı Emmanuel Macron arasında yapılan bir telefon görüşmesinin ardından haziran ayına ertelendiği belirtildi.⁸¹

Üçüncü gelişme, Tunus Başbakanı Gannuşi'nin tutukluluğu protesto etmek için sorgu oturumlarını boykot etmesidir. Tunus'taki Nahda Partisi lideri Raşid Gannuşi'nin kızı, babasının, tutukluluğunu protesto etmek için sorgu seanslarını boykot ettiğini bildirdi. Raşid Gannuşi'nin kızı Sümeyye Gannuşi Twitter'dan yaptığı açıklamada babasının "kendisini fiziksel ve zihinsel olarak tüketmek için sonu gelmeyen sorgulamalara" maruz kaldığını belirtti. "Babam gelecekteki sorgu oturumlarını boykot ediyor" diyen Gannuşi, şimdiye kadar sahte suçlamalarla 120 saatten fazla sorguya katıldığını da sözlerine ekledi.⁸²

Dördüncü gelişme, Tunus'un 11 yıl sonra Suriye'ye elçi atamasıdır. Anadolu Ajansının haberine göre, Tunus Cumhurbaşkanı Kays Said Suriye'ye yeni bir büyükelçi atayarak, Suriye rejiminin barışçıl halk protestolarını şiddetle bastırmasının ardından 11 yıl önce Şam ile dip-

80 <https://www.middle-east-online.com/en/king-mohammed-vi-orders-repatriation-moroccans-sudan>

81 <https://www.arabnews.com/node/2291701/middle-east>

82 <https://www.aa.com.tr/en/africa/tunisia-s-ghannouchi-boycotts-interrogation-sessions-to-protest-detention/2881477>

lomatik ilişkilerini kesmesinden bu yana bu görevi üstlenen ilk diplomat oldu. Tunus Cumhurbaşkanlığından yapılan açıklamada Said'in, Tunus Dışişleri Bakanı Nabil Ammar'ın huzurunda Tunus Cumhuriyeti'nin Suriye Arap Cumhuriyeti nezdindeki olağanüstü ve tam yetkili büyükelçisi Muhammed el-Mehdabi'ye güven mektubunun teslim edilmesine nezaret ettiği belirtildi.⁸³

Beşinci gelişme, Libya Amaziğ Yüksek Konseyinin Cezayir'in Libya'nın içişlerine karışmasını eleştirmesidir. Libya Amaziğ Yüksek Konseyi (The Libyan Amazigh Supreme Council – CSAL) pazartesi günü Cezayir'in Libya'nın iç işlerine müdahalesini kınadı ve Trablus'u bunu reddetmeye çağırdı. CSAL tarafından yapılan açıklamada, "Libya'nın içişlerine bariz bir müdahalede bulunan Cezayir'in Libya Büyükelçisi, Dışişleri Bakanı Necla el-Menguş ile yaptığı görüşmede Libya Dışişleri Bakanlığına Libya Amaziğ Yüksek Konseyinin çalışmalarını ve faaliyetlerini iptal etmesi ve sona erdirmesi çağrısında bulundu" denilmiştir. CSAL, içişlerine herhangi bir müdahaleyi reddettiğini yineleyerek, konseyin seçilmiş meşru bir organ olduğunu ve Amaziğlerin hem yerel hem de yurt dışındaki meşru temsilcisi olarak kabul edildiğini belirtti.⁸⁴

Altıncı gelişme, Dibebe'nin Libyalıların Sudan'dan tahliyesini takip ettiğini bildirmesidir. Libya Ulusal Birlik Hükûmeti Başkanı Abdülhamid Dibeybe, hükûmetinin Libya vatandaşlarının Sudan'dan tahliye edilmesi sürecini takip ettiğini belirterek, Dışişleri Bakanlığı ve Hartum'daki Libya Büyükelçiliği çalışanlarına acil müdahaleleri ve toplumun güvenliği için gösterdikleri endişe için teşekkür etti. Dibeybe, Twitter hesabından yaptığı paylaşımda, Sudan kriziyle ilgilenen dördlünün (QUAD ülkeleri) bir üyesi olan Suudi Arabistan'ın, Libyalıların ve diğer ülke vatandaşlarının tahliyesini kolaylaştırmadaki rolünü de takdir ettiğini ifade etti.⁸⁵

Yedinci gelişme, Mısır'ın Sudan'daki askerî ataşe yardımcısının HDK tarafından öldürülmesidir.

Sudan Ordusu tarafından 24 Nisan Pazartesi günü yapılan açıklamada, Mısır'ın Sudan'daki askerî ataşe yardımcısının başkent Hartum'da aracıyla seyir hâlindeyken Hızlı Destek Kuvvetleri (HDK) tarafından açılan ateş sonucu öldürüldüğü bildirilmiştir. Mısır Dışişleri Bakanlığı tarafından pazartesi günü yapılan açıklamada, Sudan Ordusunun Mısır'ın Hartum Büyükelçiliğinde görevli askerî ataşe yardımcısının Sudan'ın başkentinde HDK'nın açtığı ateş sonucu öldürüldüğü yönündeki haberi yalanladı.⁸⁶

Sekizinci gelişme, ABD Dışişleri Bakanı Blinken'in, Sudanlı rakiplerin 72 saatlik ateşkes konusunda anlaşacağını bildirmesidir. ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken 24 Nisan Pazartesi günü yaptığı açıklamada, Sudan'ın savaşan generallerinin ülkede tırmanan şiddeti durdur-

83 <https://www.middleeastmonitor.com/20230428-tunisia-appoints-envoy-to-syria-for-first-time-in-11-years/>

84 <https://www.middle-east-online.com/en/libyan-amazigh-supreme-council-slams-algeria's-meddling-libya's-internal-affairs>

85 <https://libyaobserver.ly/news/dbeibah-we-are-following-evacuation-libyans-sudan>

86 <https://www.jpost.com/breaking-news/article-740170>

mak için üç günlük ateşkese sürdürmeyi kabul ettiklerini duyurdu. Blinken, General Abdül-fettah el-Burhan liderliğindeki Sudan Silahlı Kuvvetleri ile daha çok Hızlı Destek Kuvvetleri (HDK) Generali Muhammed Hamdan Dagalo arasında yoğun müzakerelerin anlaşmaya yol açtığını bildirdi.⁸⁷

Dokuzuncu gelişme, Afrika Birliğinin Sudan'daki çatışmalardan kaçan siviller için yardım çağrısında bulunmasıdır. Afrika Birliği (AfB) perşembe günü Sudan'ın komşularına ve uluslararası topluma ülkedeki ölümcül çatışmalardan kaçan insanlara yardım etmeleri çağrısında bulundu ve ateşkes çağrısını yineledi. AfB Komisyon Başkanı Musa Faki Muhammed'in ofisinden yapılan açıklamada "Sudan'daki ölümcül çatışmaların ortasında kalan sivillerin durumunu artan bir endişeyle izlemeye devam ediyoruz. Başkan, Sudan'ın komşularına, ilgili bölgesel ve küresel kurumlara, sınırlarını geçen sivillerin geçişini ve güvenliğini engellemeden kolaylaştırma çağrısını yineliyor" dedi. Faki ayrıca Sudan Ordusu ve Hızlı Destek Güçlerine (HDK) acil ihtiyaç içindeki Sudanlılara insani yardım ulaştırılmasını kolaylaştırmak için derhâl kalıcı bir ateşkes üzerinde anlaşmaları çağrısında bulundu.⁸⁸

• Ekonomi

Kuzey Afrika'daki ekonomi gelişmeleri incelendiğinde bu hafta yedi temel konu ön plana çıkmaktadır.

Birincisi, İngiliz yeşil enerji şirketi Xlinks'in, bu hafta, Fas'tan İngiltere'nin elektrik şebekesine 3.6 GW güvenilir yenilenebilir enerji bağlama planlarıyla ilgili olarak İngiltere'nin Devon kentinde ikinci halk istişare döneminin başladığını duyurmasıdır. Şirketten yapılan açıklamaya göre Xlinks, 14 kilometrelik yeraltı Yüksek Gerilim Doğru Akım (HVDC) kabloları ve bölgede bulunan mevcut trafo merkezinin yakınında bir HVDC- Yüksek Gerilim Alternatif Akım (HVAC) dönüştürücü istasyonu sahası inşası için planlama izni almayı hedefliyor.⁸⁹

İkincisi, son aylarda Fas'ta hızla yükselen gıda fiyatlarının ardından, Ekonomik, Sosyal ve Çevre Konseyinin (CESE) hükûmeti gıda ürünlerindeki artışa ilişkin gıda pazarında faaliyet gösteren aracılara düzenlemeye çağırmasıdır. CESE'nin raporunda, "Bir dizi zayıflık ve organizasyonel ve işlevsel işlev bozukluklarıyla damgasını vurmaya devam eden tarım ürünlerinin pazarlama sistemi, başlıca gıda ürünlerinin fiyatlarındaki artışa katkıda bulunan faktörlerden biriydi" denildi.⁹⁰

Üçüncüsü, Süveyş Grubu'nun 26 Nisan Çarşamba günü yaptığı duyuruda, yaklaşık bir milyon kişiye hizmet veren güney bölgesindeki atık suyu temizlemek için devlete ait Onas ofisi ile

87 <https://www.aa.com.tr/en/africa/sudans-warring-parties-agree-to-3-day-ceasefire-us-announces/2880510>

88 <https://www.trtafrika.com/africa/african-union-urges-help-for-civilians-fleeing-sudan-fighting-12997232>

89 <https://www.moroccoworldnews.com/2023/04/355125/morocco-uk-power-project-xlinks-holds-second-public-consultations>

90 <https://www.moroccoworldnews.com/2023/04/355141/food-prices-cese-calls-on-morocco-government-to-regulate-middlemen>

güçlerini birleştirerek, Tunus'ta su sektöründeki ilk kamu-özel sektör ortaklığını tamamladığını duyurmasıdır. Basın açıklamasına göre, Fransız merkezli çok uluslu şirkete Sfax, Gabes, Medenine ve Tataouine valilikleri için kamu temizlik hizmetinin işletilmesi verildi. Toplam 200 milyon avro değerindeki bu 10 yıllık imtiyaz sözleşmesi, altyapıların rehabilitasyonu ve genişletilmesi için Dünya Bankası tarafından, bunların işletilmesi ve bakımı için Tunus devleti tarafından finanse edilecek.⁹¹

Dördüncüsü, Libya Ulusal Birlik Hükûmeti Ekonomi ve Ticaret Bakanı Muhammed el-Hawij'in, Endonezya'nın Libya Büyükelçisi Dede Achmad Rifai ile Endonezya şirketlerinin önümüzdeki mayıs ayında yapılması planlanan 49. Trablus Uluslararası Fuarı'na katılımına ilişkin düzenlemeleri görüşmesidir.⁹²

Beşincisi, Libya Ulusal Birlik Hükûmeti Ekonomi ve Ticaret Bakanı Muhammed el-Hawij'in, yabancı işçilerin varlığını düzenlemek için geçen yılın sonlarında çıkarılan bir kararı uygulamak için belediye yetkililerini, iş müfettişlerini ve tüm kolluk kuvvetlerini yasal önlemler almak üzere görevlendirmesidir. 508/2022 sayılı karar, yabancıların doğrudan veya başkaları adına alım satım işlemleri yapmalarını, kendilerine fırın ve dükkân kiralamalarını ve emlak komisyonculuğu faaliyetlerinde bulunmalarını yasaklamaktadır. El-Hawij, kolluk kuvvetlerini ve yetkili makamları, kararı uygulamaya ve bunu uygulamak, pazar istikrarını sağlamak, özelde gıda güvenliğini ve genel olarak ulusal güvenliği korumak için idari ve yasal önlemler almaya çağırılmaktadır.⁹³

Altıncısı, Mısır Maliye Bakanı Muhammed Maait'in, 24 Nisan Pazartesi günü yaptığı açıklamada, Mısır'ın ocak ayından bu yana ülkenin limanlarından ve gümrüklerinden 23 milyar dolar değerinde ithal mal piyasaya sürdüğünü açıklamasıdır. Maait, gümrükten çıkış sürecinin hızlanmasının temel mallara, gıda üretim ürünlerine ve ilaçlara öncelik verdiğini vurguladı. Mısır'ın, para cezalarını azaltarak ve vatandaşlarına temel malları sağlayarak, üretim çarkının tam işleyişini sürdürmeyi ve ithalatçıların yükünü azaltmayı hedeflediğini de sözlerine ekledi.⁹⁴

Yedincisi, Mısır Maliye Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, Mısır Maliye Bakanı Muhammed Maait'in 25 Nisan Salı günü Yunan mevkidaşı Christos Staikouras ile mali iş birliğini geliştirmek için bir mutabakat zaptı (MoU) imzalamasıdır. Açıklamada, her iki bakanın da salı günü Atina'da yaptıkları görüşmede, maliye politikaları ve iki ülke arasındaki teknik iş birliğini geliştirmeye yönelik mekanizmaları görüşmek üzere periyodik bir diyalogun uygulanacağı konusunda anlaşmaya varıldığı belirtildi. Maait, Mısır ve Yunanistan'ın elektrik ara bağlantısı konusunda iş birliğini genişlettiklerini belirtti. Staikouras ise, ülkesinin geçen

91 <https://www.africanews.com/2023/04/26/tunisia-first-private-public-partnership-in-water-with-suez/>

92 <https://libyaobserver.ly/inbrief/al-hawij-discusses-participation-indonesian-companies-tripoli-international-fair>

93 <https://libyaobserver.ly/inbrief/minister-economy-prohibits-foreigners-several-commercial-activities>

94 <https://english.ahram.org.eg/News/496325.aspx>

kasım ayında Şarm El-Şeyh'te düzenlenen 27. BM İklim Değişikliği Konferansı (COP27) sırasında Mısır tarafından başlatılan Sürdürülebilir Borç Koalisyonu girişimini desteklemeye hazır olduğunu ifade etti.⁹⁵

• Güvenlik

Kuzey Afrika'da güvenlik gelişmeleri bağlamındaki gelişmeler incelendiğinde bu hafta dört konunun öne çıktığı görülmektedir.

Bu gelişmelerden ilki, Tunus açıklarında bulunan göçmen cesetleri ile ilgilidir. Yetkililer pazartesi günü yaptıkları açıklamada, sahil güvenlik görevlilerinin Tunus açıklarında en az 70 göçmenin boğulmuş cesedinin bulduklarını, yetkililerin geçişlerdeki artışı kontrol altına almak konusunda zorlandıkları ifade edildi. Adli bir yetkili olan Faouzi Masmoudi Reuters'e yaptığı açıklamada, pazartesi günü kıyı kenti Sfax yakınlarında iki teknenin battığını, morgların göçmenlerin cesetleri ile dolduğunu ve bu durumun halk sağlığı için bir tehdit oluşturduğunu söyledi.⁹⁶

İkincisi, Libya'daki seçimlerde ülkede güvenliğin sağlanması ile ilgilidir. Ulusal Birlik Hükümeti Başkanı Abdul Hamid Dibeybe'nin, İçişleri Bakanlığını Libya'nın tüm şehirlerinde seçimlerin güvenliğini sağlamak üzere tam olarak hazırlanmaya çağırdığı aktarıldı. Mısırata Emniyet Müdürlüğünün Ramazan Bayramı kutlamasında yaptığı konuşmada Dibeybe, seçimlerin başarısının, hükümetinin gözetimi altındaki İçişleri Bakanlığı ve personeline bağlı ulusal bir görev olduğunu belirtti. Dibeybe konuşmasında, geçtiğimiz kasım ayında Trablus'ta gerçekleştirilen seçim simülasyonunun İçişleri Bakanlığı'nın Libya'nın tüm şehirlerinde seçime hazır olduğunu kanıtladığını söyledi.⁹⁷

Üçüncüsü, Fas'ta gerçekleştirilen bir güvenlik operasyonunda IŞİD bağlantılı 13 şüphelinin yakalanması ile ilgilidir. Fas Merkezli Adli Soruşturma Bürosu (BCIJ) perşembe günü Fas'ın çeşitli vilayetlerinde DAES bağlantılı 13 şüpheliyi tutuklandığını bildirdi. Ulusal polisle iş birliği içinde gerçekleşen tutuklamaların Kazablanka, Beni Mellal, Mohammedia, Khenifra, Temara, Tiflet, Ksar el Kebir, Rissani ve Berkane şehirlerinde gerçekleştirildiği belirtildi. BCIJ'den yapılan açıklamada yaşları 19 ila 49 arasında değişen şüphelilerin ülke genelinde hassas birimleri hedef alan terör saldırıları "hazırlığında" yer aldıkları aktarıldı. Devam eden soruşturmalardan elde edilen ilk verilere göre, şüphelilerin patlayıcıların nasıl üretilceğini öğrenmek için "kapsamlı araştırmalar" yaptıklarını gösterdiği söylendi. Şüphelilerin bununla birlikte özellikle Sahra ve Sahel bölgelerinde IŞİD'e katılmak amacıyla Fas dışındaki terörist gruplarla bağlantı kurabildikleri belirtildi. Tutuklamalar sırasında güvenlik güçlerinin teknik uzmanlar tarafından incelenmek üzere çok sayıda ekipmana el koydukları, ele

95 <https://english.ahram.org.eg/News/496379.aspx>

96 <https://www.reuters.com/world/africa/tunisian-coast-guard-retrieves-31-bodies-migrants-sea-2023-04-24/>

97 <https://libyaobserver.ly/news/dbeibah-calls-ministry-interior-prepare-ensuring-security-during-elections>

geçirilen materyaller arasında aşırılık yanlısı ideolojileri destekleyen konuşmalar ile şiddet içeren saldırıları ve intihar operasyonlarını teşvik eden yayınlar da bulunduğu kaydedildi. Soruşturmanın ayrıca olası suç ortaklarının yanı sıra Fas dışındaki terör örgütleriyle olası bölgesel ve uluslararası bağlantıları da tespit etmeyi amaçlamaktadır.⁹⁸

Dördüncü gelişme, Sudan'dan tahliye edilen Türk vatandaşları ile ilgilidir. Reuters'ın yayımladığı görüntülere göre Sudan'dan tahliye edilen ilk Türk sivilin İstanbul'a ulaştıkları bildirildi. Yaklaşık 189 Türk'ün, Sudan'ın başkenti Hartum'dan kara yoluyla geldikleri Etiyopya'nın başkenti Addis Ababa'dan Türk Hava Yolları'na it bir yolcu uçağı ile tahliye edildikleri ifade edildi. Tahliye edilen kişilerden biri verdiği bir röportajda yolculuğun çok zorlu olduğunu ve hükümet yardımı olmadan şu anda kimsenin Sudan'dan çıkamayacağını söylediği aktarıldı. Türk diplomatik kaynaklardan alınan bilgiye göre, 1.600'den fazla Türk vatandaşının otobüslerle Sudan'dan Etiyopya'ya taşındığı ifade edildi.⁹⁹

98 <https://www.moroccoworldnews.com/2023/04/355181/morocco-arrests-13-suspected-isis-affiliates-plotting-terror-attacks>

99 <https://www.trtworld.com/turkey/first-turkish-evacuees-from-sudan-arrive-in-istanbul-67374>

HAFTALIK RUSYA BASIN ANALİZİ

(24-30 NİSAN 2023)

• Güney Afrika, BRICS Zirvesi Öncesinde Uluslararası Ceza Mahkemesinden Çekildi

Güney Afrika'da iktidar partisi Afrika Ulusal Kongresinin ülkeyi Uluslararası Ceza Mahkemesinden çekme kararı Rusya basınına yansıtılarak değerlendirildi. "Vedmosti.ru" haber sitesinde yayımlanan "[Güney Afrika, BRICS Zirvesi Öncesinde Uluslararası Ceza Mahkemesi'nden Çekildi](#)" başlıklı uzman görüşlerine dayanan yazıya göre bu adım Batı karşıtı bir duruşun göstergesi olarak yorumlandı. Yazıda görüşlerine başvuru "Rossiya v Global'noy Politike" dergisinin editörü Fyodor Lukyanov, Güney Afrikada ülkenin Uluslararası Ceza Mahkemesine katılmasıyla ilgili tartışmaların uzun süredir devam ettiği görüşünü savundu: "Aynı zamanda, iktidar partisinin kararı henüz devlet düzeyinde kabul edilmiş sayılamaz." Tartışmanın diğer katılımcısı olan Rusya Bilimler Akademisi Afrika Çalışmaları Enstitüsü Medeniyet ve Bölgesel Çalışmalar Merkezi Kıdemli Araştırmacısı Rakhimbek Bobokhonov ise Güney Afrika'daki iktidar partisinin Uluslararası Ceza Mahkemesi'nden ayrılması kararının beklenilen olduğunu söyledi: "Afrika ülkeleri, Batı'nın aldığı kararlarda tarafsızlık politikası izliyor."

Uzmana göre Güney Afrika'nın bu adımı, Batı karşıtı pozisyonun açık bir ifadesi olarak oldukça gösterişli niteliği taşıyor: "Parlamentodaki oylamanın sonucuna rağmen, Uluslararası Ceza Mahkemesinden çekilme niyetiyle ilgili bir açıklama dünya siyasetinde şimdiden bir yankı yarattı. Böylece Güney Afrika, çıkarlarının dikkate alınacağı bir örgüt olarak BRICS'e olan bağlılığını göstermiştir." Valday Uluslararası Tartışma Kulübü Program Direktörü Timofey Bordachev ise BRICS'in genişlemesine ilişkin tartışmanın mevcut dünya şartlarında oldukça ciddi bir girişim olduğunu ve böyle bir senaryonun göz ardı edilmemesi gerektiğini belirtti: "G20'deki büyük ölçüde normal etkileşimin 'engellenmesi' nedeniyle bazı devletler artık uluslararası arenada alternatif etkileşim biçimleri arıyor. Yakında Suudi Arabistan da BRICS'e çok daha yakın olabilir. Şimdilik tek mesele ABD ve müttefiklerinin siyasi arenadaki liderliğini engellemektir. BRICS'e gelince hâlâ herhangi bir uluslararası örgütün yerini alıyormuş gibi görünmüyor."

Ulusal Araştırma Üniversitesi Ekonomi Yüksek Okulu, Doğu Araştırmaları Okulu Kıdemli Öğretim Üyesi Andrey Zeltyn, Suudi Arabistan'ın BRICS'e olası girişinin, ABD ile ilişkilerindeki zorluklardan kaynaklandığını belirtti: "ABD'nin bölgeden çekilmesi, son yıllarda Washington'un Ortadoğu'daki ana ortağı olarak kabul edilen Suudi Arabistan'ın siyasi elitleri için yeni zorluklar doğuruyor." Analist, bu bağlamda Suudi Arabistan ile İran arasında Çin'in aracılık ettiği yakınlaşmanın büyük önem arz ettiğini ifadelerine ekledi.

• Afganistan: Zorluklar ve Beklentiler

Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü (IMEMO) sayfasında [“Afganistan: Zorluklar ve Beklentiler”](#) başlıklı değerlendirme yazısı yayımlandı. IMEMO Ortadoğu Çalışmaları Merkezi Laboratuvarı personeli tarafından hazırlanan toplu makalede Afganistan’daki güncel durum alt başlıklarla ayrıntılı şekilde incelenmiştir. Yazıya göre Taliban rejimi, yüzleşmek zorunda kaldığı zorluklara rağmen bir buçuk yıldan fazla bir süredir direnci gösterdi. Afganistan’da Taliban aleyhine oluşan muhalefeti hem siyasi hem de askerî açıdan son derece düşük etkili grupların temsil ettiğini vurgulayan analistler, buna karşın şu an için örgütün ana rakibinin ve aynı zamanda askerî tehdidin IŞİD olduğunu belirtti: “Taliban, Afganistan’ın tam kontrolü isteğinde bulunurken IŞİD ise halifelik yaratmak peşindedir. Ayrıca, yabancı işgalcilere karşı asırlık direniş geleneğini sürdüren Taliban, resmî olarak bir ulusal kurtuluş hareketi olarak davrandığı hâlde yabancı paralı askerleri içeren IŞİD, Afgan topraklarında bir dış askeri güç olarak düşünülebilir.”

Taliban ile IŞİD arasındaki çatışmanın sonucuna gelince uzmanlar, “Taliban’ın hem sayısal hem de teknik avantajlar nedeniyle düşmanı başarılı bir şekilde dizginleyebilmesi muhtemeldir” ifadelerini kullandı: “Ancak bir dizi saldırı, Taliban’ın güvenliği tam olarak sağlamada başarısız olduğunu gösterdi ve IŞİD’in Afganistan’daki zayıflığına ilişkin iddialarının gerçek tabloyu yansıtmadığı söylenebilir.”

Yazıda Taliban’ın dış politikasına da değinilmiştir: “Taliban kendi dış politikasını ılımlı, ekonominin gelişimine odaklanmış olarak nitelendiriyor ve önceliği tüm ülkelerle dostane ilişkilerin geliştirilmesi ve tam tarafsızlık. Rejim için özellikle önemli olan, Taliban rejiminin diplomatik ilişkiler kurmak için ziyaret yaptığı Katar, Türkiye, Rusya, Norveç gibi ülkelerdir. Örgütün gurur duyduğu özel bir konu da çeşitli ülkelerde büyükelçiliklerinin açılmasıdır. Taliban’ın dış politikasının bir diğer önemli başarısı da çok sayıda yabancı diplomat, uluslararası kuruluş ve şirket başkanı ile temaslar kurulmasıdır. Rejim özellikle doğal afetlerin şiddetlendirdiği zorlu ekonomik koşullarda yabancı insani yardımı çekmeyi bir başarı olarak görüyor.” Analistlere göre genel olarak, Taliban’ın dış politikası, ideolojik iç politikadan farklı olarak çok daha pragmatiktir: “Yeteneklerini oldukça ayık bir şekilde değerlendiriyorlar ve çok çeşitli uluslararası aktörlerle ilişkilerin geliştirilmesiyle ilgileniyorlar. Aynı zamanda bu tutumlar, modern gelişmenin gereksinimleriyle her ne kadar çelişkili olursa olsun Taliban sosyo-politik alanda değerlerinden sapma gibi görünebilecek tavizler vermemeye çalışır.”

• Siyaset Bilimci Asafov: Akkuyu Nükleer Santral Örneğinde Rusya ve Türkiye, Egemen Devletler Arasındaki İş Birliğinin Bir Örneğini Gösterdi

Siyaset bilimci, Rusya Federasyonu Kamu Odası üyesi Alexander Asafov, Rusya ve Türkiye’nin enerji alanında yaptıkları iş birliğini “Vzglyad” gazetesine değerlendirdi. Gazetenin 28 Nisan sayısında yayımlanan [“Siyaset Bilimci Asafov: Akkuyu Nükleer Santral Örneğinde](#)

[Rusya ve Türkiye, Egemen Devletler Arasındaki İş Birliğinin Bir Örneğini Gösterdi](#) yazıya göre barışçıl nükleer enerji alanında iş birliği yapan Rusya ve Türkiye, egemen devletler arasındaki etkileşim konusunda tüm dünyaya örnek teşkil ediyor. Analiste göre “yeşil gündem” açısından nükleer enerji ile ilgili pek çok sorunun olmuş olsa da ancak daha sonra, hidro-karbon pazarında hâkimiyet kazanmak için ABD tarafından insan yapımı bir enerji krizi geldi: “Bu bağlamda, birçok ülke enerji sektörüne yönelik yaklaşımlarını yeniden gözden geçirmek zorunda kalmıştır.”

Uzman, barışçıl nükleer enerji alanındaki Rus atılım teknolojilerinin büyük, ciddi bir okula dayandığına dikkat çekerek bu hususun Rusya’yı pazarda süper rekabetçi duruma getirdiğini belirtti: “Bugüne kadar, teknoloji düzeyi ve kalitesi açısından karşılaştırılabilir hiçbir rakibimiz yoktur.” Analist, bu nedenle Rusya’nın diğer devletlerle karşılıklı yarar sağlayan ve uzun vadeli iş birliği umutlarının olduğunu ifade etti: “Ayrıca, nükleer enerjinin bir defalık değil, uzun vadeli bir etkileşim olduğunu ve onlarca yıl boyunca sürebileceğini belirtmekte fayda var. Bu tür projeler geliştirerek, gerçekten egemen devletlerin birbirlerinin çıkarlarına ve görüşlerine saygı temelinde nasıl iş birliği yapabileceklerini ve yapmaları gerektiğini gösteriyoruz.” Bu günlerde, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin’in, Rus nükleer yakıtının Türkiye’deki Akkuyu nükleer santraline teslim edilmesinin resmî törenine katıldığına işaret eden uzman, durumu şu şekilde yorumladı: “Rusya Devlet Başkanı, Akkuyu Nükleer Santrali’ni Rusya ve Türkiye’nin en önemli projesi olarak nitelendirerek, ülkeler arasında ekonomik ve komşuluk bağlarının geliştirilmesine olanak sağlıyor. Rusya, Türkiye’nin doğal gaz talebini karşılamak için elinden gelen her şeyi yapacaktır. Türkiye Cumhurbaşkanı, kendisi ve Türk halkı adına, Akkuyu nükleer santralinin inşası için Rusya ve Putin’e teşekkür etti. Erdoğan, nükleer santralin yakıt tesliminden sonra nükleer tesis statüsü kazandığını, Akkuyu’daki dört reaktörün de 2028’de faaliyete geçeceğini söyledi.”